

אוניברסיטת בן גוריון בנגב – המחלקה לפוליטיקה וממשל תיאוריות דמוקרטיות מודרניות ד"ר מנחם רצון

תיאור הקורס

ניצחון הדמוקרטיה הליברלית המערבית לאחר נפילתם של המשטרים הטוטליטריים הקומוניסטים העלה שאלות ישנות וחדשות לגבי מאפייניה, חולשותיה ועתידה. חוקרים שונים מצביעים על משבר שבו היא נמצאת בהתייחס לתופעות כמו ניכור, אדישות, ירידה בשיעורי ההשתתפות בבחירות ובמוסדות הפוליטיים וחוסר שביעות רצון מהמפלגות ומההנהגות. בנוסף, תהליכים של גלובליזציה מואצת והגירה הופכים את החברות המערביות לרב-תרבותיות ומטילים ספק בכמה מהנחות היסוד של הליברליזם באשר למעמדה ולאופייה של מדינת הלאום. בקורס זה נבחן שאלות כגון מהי דמוקרטיה ונדון בגישות דמוקרטיות שונות ובהן הגישות הקלאסיות של דמוקרטיה ליברלית ודמוקרטיה רדיקלית, גישות דמוקרטיות מודרניות ובכללן זה גישות דמוקרטיות היברידיות. בקורס נעסוק גם בוויכוח אודות ההשתתפות הפוליטית, הבעיות בדמוקרטיה ובתאוריה הדמוקרטית ונעמוד על הפרדוקסים הדמוקרטיים. בנוסף לכך נבחן תהליכי דמוקרטיזציה, התגבשות דמוקרטיה ועיצוב הסדרים דמוקרטיים. כמו כן נעמוד על הקשר בין הדמוקרטיה והגלובליזציה, הקשר בין הדמוקרטיה ללאומיות ולרב-תרבותיות ועוד. במסגרת הקורס גם נקשר את התיאוריות הדמוקרטיות למגוון היבטים של החיים החברתיים, דבר שייע להבין את הרעיון הדמוקרטי כרב-תחומי כמו גם לעמוד על הקשיים והאתגרים שאיתם מתמודדת הדמוקרטיה המודרנית.

דרישות הקורס

נכחות והשתתפות פעילה 15%

מבחן מסכם 85%

ציון עובר בקורס:

שעת קבלה ויצירת קשר

שעת קבלה (בתיאום מראש) – יום ה' 11:00-12:00 בחדר 636

טלפון: 054-7029494

דואל: ratson_m@012.net.il

נושאי השיעורים ורשימת הקריאה

[1] דמוקרטיה כשלטון העם – בעיות בהגדרה

Norman P. Barry, **An Introduction to Modern Political Theory**, Macmillan, 1989, Ch. 10, sections 2-4, pp. 257-286

Philippe C. Schmitter and Terry Lynn Karl, "What Democracy Is... and Is not", in: **Global Resurgence of Democracy**, eds. Larry Diamond and M. F. Plattner, Johns Hopkins University Press, 1993, pp. 39-52

[2] המחלוקת הקלאסית: דמוקרטיה ליברלית לעומת דמוקרטיה רדיקלית

שלמה אבינרי, "הפרדוקס שבתורת המדינה של רוסו", בתוך: פרקי מדינה וחברה: עיונים במשנותיהם של מורוס, רוסו, הגל ומרקס, תל אביב ומרחביה: ספריית פועלים, 1969, ע"ע 42-37

יעקב טלמון, ראשיתה של הדמוקרטיה הטוטליטרית, תל אביב: דביר, 1955, פרק ג', ע"ע 45-35

David Resnick, "Rationality and the Two Treaties", in: **John Lock's Two Treaties of Government: New Interpretations**, ed. E. J. Harpham, Kansas: University of Kansas, 1992, pp. 82-117

[3] גישות דמוקרטיות מודרניות

Amy Gutmann, "Democracy", in: **A Companion to Contemporary Political Philosophy**, eds. R. E. Goodin and P. Pettit, Blackwell, 1993, pp. 411-421

[4] גישות היברידיות – דמוקרטיה דיונית

Juergen Habermas, "Three Normative Models of Democracy", in: **Democracy and Difference**, ed. Seyla Benhabib, Princeton University Press, 1996, pp. 21-30

Joshua Cohen, "Deliberation and Democratic Legitimacy", in: **The Good Polity**, ed. Alan Hamlin and Philip Pettit, Blackwell, 1989, pp. 17-34

[5] הוויכוח אודות ההשתתפות

Ian Budge, "New Answers to Old (and New) Criticisms", ch. 3, in: **The New Challenge of Direct Democracy**, Polity, 1996, pp. 59-83

John Street, "Remote Control? Politics, Technology and Electronic Democracy", **European Journal of Communication**, 1997, 12, 1 pp. 27-42

Carlos A. Forment, "The Democratic Dribbler: Football Clubs, Neoliberal Globalization, and Buenos Aires' Municipal Election of 2003", **Public Culture**, 2007, 19, 1 pp. 85-116

[6] דמוקרטיזציה ודמוקרטיה מגובשת

Juan J. Linz and Alfred Stepan, "Toward Consolidated Democracies", in: **Consolidating the Third Wave Democracies**, ed. Larry Diamond et. al. The John Hopkins University Press, 1997, pp 14-33

Robert A. Dahl, "Development and Democratic Culture", in: **Consolidating the Third Wave Democracies**, eds. Larry Diamond et. al. The John Hopkins University Press, 1997, pp. 34-39'

גד יאיר ורעות מרום, "סרט לבן, פדגוגיה שחורה: המבט הישראלי על דפוסי גידול ילדים בגרמניה", **מגמות**, 2016, נא (1) ע"ע 75-38

[7] חברה דמוקרטית

Philippe C. Schmitter, "Civil Society East and West", in: **Consolidating the Third Wave Democracies**, eds. Larry Diamond et. al. The John Hopkins University Press, 1997, pp. 239-262

Robert Bellah, **Afterword: Religion and Legitimation of the American Republic – The Broken Covenant**, Chicago: The University of Chicago Press, 1992, pp. 164-188

עוז אלמוג, "האמונה הדמוקרטית", **פנים** 2, 1997, ע"ע 20-10

[8] המערכת הפוליטית

Robert A. Dahl, "What Political Institutions Does Large – Scale Democracy Require?", **Political Science Quarterly**, 2005, 120, 2, pp. 187-197

Guillermo O'Donnell, "Horizontal Accountability in New Democracies", in: **Journal of Democracy** 9, 3 July 1998, pp. 112-126

Samuel Issacharoff, "Political Safeguards in Democracies at War", **Oxford Journal of Legal Studies**, 29, 2, 2009, pp. 189-214

[9] דמוקרטיה וקפיטליזם

Martin L. Weitzman, "Capitalism and Democracy: A Summing Up of the Arguments", in: **Markets and Democracy: Participation, Accountability and Efficiency**, eds. Samuel Bowles, Herbert Gintis and Bo Gustafsson, Cambridge University Press, 1993.

Larry Diamond, "Why Democracies Survive?", **Journal of Democracy**, 2011 22, 1 pp. 17-30

Jeffrey F. Timmons, "Does Democracy Reduce Economic Inequality?", **British Journal of Political Science**, 2010, 40, 4 pp. 741-757

[10] דמוקרטיה וגלובליזציה

Claude Ake, "Dangerous Liaisons: The Interface of Globalization and Democracy", in: **Democracy's Victory and Crisis**, ed. Alex Hadenius, Cambridge University Press, 1997, pp. 282-296

[11] מדינה-לאום, דמוקרטיה וחברה רב-תרבותית

Philip Resnick, "Democracy and Nationalism", in: **Twenty-First Century Democracy**, McGill-Queen's University Press, 1997, pp. 113-122

Alfred Stepan, "Modern Multinational Democracies: Transcending A Gellnerian Oxymoron", in: **The State of Nation – Ernest Gellner and the Theory of Nationalism**, ed. John A. Hall. Cambridge University Press, 1998, pp. 219-239

Carole Pateman, **Feminism and Democracy – The Disorder of Women**, Cambridge, Polity Press, 1989, pp. 210-225

James A. Banks, "Diversity, Group Identity and Citizenship Education in Global Age", **Educational Research**, 2008, 37, 3 pp. 129-139

גדי טאוב, "הליברליזם כמעמד על", **ארץ אחרת**, 48, ע"ע 38-44

[12] פדרליזם ובחירת מוסדות בדמוקרטיה רב-אתניות

Arend Lijphart, "The Westminster Model of Democracy", "The Consensus Model of Democracy", chs. 1-2, in: **Democracies**, Yale University Press, 1984, pp. 1-36

Charles Taylor, "The Dynamics of Democratic Exclusion", **The Journal of Democracy**, 9, 4, 1998, pp. 143-156